

ΤΟ ΟΣΤΡΑΚΙΝΟΝ ΣΚΕΥΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α΄

- Γραφή επετειακής Μνημοσύνης για την συμπλήρωση Εικοσιπενταετίας (1991-2016) από της Κοιμήσεως του
- Το «Τάμα» της ζωής του ήταν η «Αυτολύπη»

Πατριάρχης του Γένους και Πρωτόθρονος των Ορθοδόξων

Και μόνον το «δειλόν τόλμημα» της γραφίδος να σκιαγραφήσει, κατά τα ειθισμένα, τον «αχώρητον της ταπεινώσεως και αυτοταπεινώσεως και εμβαθούς αγάπης» Οικουμενικό Πατριάρχη Δημήτριο, προκρούει εν τοις πράγμασι σε αυτή την όντως ένσαρκη και υποστασιοποιημένη ανυπόκριτη ταπείνωση και «εκούσια αφάνεια» του τηλαυγούς και «μυστηριακού» εκείνου βλέμματος του «πρώτου της Ορθοδοξίας», του όντως μακαριστού και μετά των μακάρων της αλήκτου Βασιλείας του εν Τριάδι Θεού Δημητρίου του Α΄.

Εάν κάποιος θέσει το ερώτημα: Ποιά εικόνα στη μνήμη των ανθρώπων παραμένει ανεξάληπτη από την περπατησιά του αιιδίμου Πατριάρχου στον μάταιο τούτο κόσμο; Η απάντηση είναι και θα είναι αυθόρμητα λαλουμένη: Το μυστηριακό βλέμμα του στα ολόφωτα μάτια του, που ποτέ δεν ήξερες εάν είναι εμβαπτισμένα στη θλίψη ή την απόγνωση, στη σιωπή της προσευχής ή στην έξω του κόσμου αυτού πραγματικότητα του Θεού, στη μοναξιά του σταυρού που αίρει ο «πρώτος της Ορθοδοξίας» ή στην απομόνωση από τους εγγύς και τους μακράν, από τους έσω ή τους έξω του εκκλησιαστικού αμπελώνος αδελφούς ή και τους πολλάκις «προσωπείον φέροντες» ψευδαδέλφους, φίλους και πολεμίους του «εν οστρακίνω σκεύει», παντοδυνάμου κατά Θεόν Φαναρίου, όπως και εκείνος ήταν και παραμένει μέγας στις καρδιές των ανθρώπων Πατριάρχης του Γένους και Πρωτόθρονος των Ορθοδόξων, επειδή ακριβώς έναντι των εγκοσμίων κριτηρίων υπήρξε και έζησε κρύπτοντας το «μεγαλείον» του «εν οστρακίνω σκεύει».

Ουδόλως είναι παράδοξον το γεγονός ότι εκείνο το «αφανές οστράκινον σκεύος» επελέξατο ο Θεός ως άλλον Μωυσή να καθοδηγήσει από της Πρωτοθρόνου Κηδεμονικής και Ηγέτιδος Ιεράς και αστασιάστου καθέδρας του Φαναρίου, τη λογική του Χριστού Ποίμνη και την ανά την υφήλιον Ορθοδοξία. Και το γεγονός τούτο για τους πιστεύοντες στο Θεό ουδόλως λογίζεται ως παράδοξον, επειδή ο Θεός τον εν «αφανεΐα και άκρα ταπεινώσει και εν πελαγία αγάπη βυθιζόμενον» επέλεξε και εκ του βυθού ανήγαγε στον «πρώτο θρόνο των Ορθοδόξων» ως αποστολοδιάδοχον, θεοπρόβλητον, λαοπρόβλητον και θεοτοσκέπαστον Πατριάρχην και καθηγούμενον και αρχιποίμενα και αρχιθύτην της αναϊμάκτου εν Φαναρίω μυσταγωγίας και όντως Γενάρχην Γένους ευσεβούς, φιλοθέου και φιλοχρίστου.

Όντως «παρεμβολή Θεού» και νίκη της «εγκοσμίου των ανθρώπων πεπερασμένης λογικής» υπήρξε η εκλογή και ανάρρηση του γνησίως ταπεινού Δημητρίου Α΄ στον Αποστολικό, Πατριαρχικό και Οικουμενικό θρόνο της Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας.

Η ανεξιχνίαστη οικονομία των αρρήτων Βουλών του εν Τριάδι Θεού θαυμαστώσ απεκαλύφθη και η άρρητη «βιαΐα πνοή» του Παρακλήτου, του όντως τελεταρχικού και τελεστικού των Πάντων μέσα στην Εκκλησία Παναγίου Πνεύματος, έπνευσε κυριαρχικώς στο πρόσωπο του προ ελαχίστων μηνών αναδειχθέντος Μητροπολίτου Ίμβρου και Τενέδου Δημητρίου, ο οποίος «βυθισμένος» μέσα στο απέραντο γαλάζιο του Αιγαίου Πελάγους που καταβρέχει τα δύο μαρτυρικά και «αεί σταυρωμένα» και σχεδόν «απορφανεμένα» νησιά της εκκλησιαστικής επαρχίας του, της μακράν του ιερού κέντρου, άκουσε εν Φαναρίω την κελευστική φωνή, το κάλεσμα της Μητρός Εκκλησίας και του ουρανού, ως «πρόσκληση και πρόκληση» να φέρει στους ταπεινούς ώμους του όχι μόνον το «Πρωτόθρονον Πατριαρχικόν και Οικουμενικόν Ωμοφόριον» της Μεγάλης και Μητρός των Ορθοδόξων Εκκλησίας, αλλά και να άρει ως άλλος Κυρηναΐος και ευπειθής και αγαθός δούλος Κυρίου τον μαρτυρικό σταυρό της «αεί εσταυρωμένης και την ανάσταση αδιαλείπτως κηρύπτουσας» Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας.

Ουδέποτε, ουδέ κατά διάνοϊαν, επεζήτησε το «φρικτόν αξίωμα» ή επεδίωξε την «υψίστην τιμήν και δόξαν» ενός θρόνου και μάλιστα του «Πρώτου Θρόνου» της κηδεμονικής και Ηγέτιδος των Ορθοδόξων Παναγιοσκεπάστου Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Τί παράδοξον για τη φιλόδοξη κρίση των ανθρώπων που είναι προσηλωμένοι στα εγκόσμια! Εκείνος ως «οστράκινον σκεύος» απεκρύβη, έκλαυσε, ικέτευσε, παρεκάλεσε να «βυθιστεί» περισσότερο στην αφάνεια και την οικεία στην καλοπροαΐρετη της φύσεώς του αληθή και ανεπιτήδευτη ταπεινώσή του, προκειμένου να αποφύγει την κυριολεκτικώς μαρτυρική και εξ ακάνθων άνοδο της «κλίμακος του πρώτου Θρόνου» των Πανορθοδόξων. Ήδη όμως η αμετάθετη και αστασίαστη βουλή του Θεού, η κυρίαρχη και πανσθενουργός «βιαΐα πνοή» του παρακλητού και η δεδηλωμένη φωνή της Μητρός Εκκλησίας ήταν γεγονός μη επιδεχόμενο άρνηση.

Ο εν υπακοή όλος υπάρχων Δημήτριος έκαμψε τον αυχένα, έθαψε το ίδιον θέλημα, κατενίκησε το «της δειλίας πρόσχημα» και παρεδόθη στο πέλαγος και τον ωκεανό της θείας χάριτος και πρόνοιας καθώς την ιστορία του φαναρίου και της δικής του ζωής ως πρωτοθρόνου πρωθιεράρχου έγραφε πλέον «στο βιβλίον της ζωής» ο του «Κυρίου δάκτυλος». Και ο αφανής εγνώσθη στα της Οικουμένης πέρατα και από περάτων έως περάτων γης ως ο της αγάπης, της ταπεινώσεως και της ανεξικακίας Πατριάρχης, μέσα στο μαρτύριο και την αγιαστική σιωπή, που βιώνει το φανάριο ως «μια σπιθαμή γης» και συνάμα ιερόν κέντρον των Πανορθόδοξων, όπου «υπερνικώνται της φύσεως και της ασόφου εγκοσμίου πραγματικότητας οι όροι».

Ίσως οι του κόσμου τούτου κραταιοί ηγεμόνες να πίστευσαν ότι ο ταπεινός Δημήτριος ως «οστράκινον σκεύος» θα «βυθιστεί» ακόμη περισσότερο υπό το βάρος του «Πρωτοθρόνου Ωμοφορίου», αλλ' εκείνος εν προσευχή και ταπεινώσει «εξήλθε νικών και ίνα νικήση» και όντως ενίκησε τις των ασόφων ανθρώπων κρίσεις γενόμενος φως και «φανάριον ένσαρκον», «τύπος και υπογραμμός» χριστομιμήτου βιότης και ταπεινώσεως και αδόλου αγάπης.

Εν τη ταπεινώσει του ανεδείχθη μέγας και κραταιός στη συνείδηση και τις καρδιές του χριστεπωνύμου πληρώματος της ανά την Οικουμένη Ορθοδοξίας. Εσαγήνευσε τους πάντες με την αγαπώσα καρδιά, την ανεξικακία, τη μακροθυμία, τη φιλανθρωπία, τη συγχωρετικότητα, την απλότητα και την καταδεκτικότητα του. Και όλα αυτά τα «τάλαντα και χαρίσματα» της υπάρξεώς του, τα έκρυπτε επιμελώς στο «οστράκινον σκεύος» της ψυχής του.

Η πατριαρχία του πράου, ταπεινού και γαλήνιου Δημητρίου υπήρξε κατά πάντα ευλογημένη από Θεού και παρόλο που οι «περγαμηνές» και οι βαρύγδουποι «τίτλοι» του κόσμου τούτου έλειπαν από το «βιογραφικό» του αιιδίμου Δημητρίου με την «οικουμενική όλο αγάπη καρδιά», εντούτοις εκείνος «χάριτι και κατ' ευδοκίαν Θεού» συνέβαλε τα μέγιστα στην Πανορθόδοξη ενότητα καθώς έφερε εγγύτερα τα των Ορθόδοξων έθνη, όταν από το 1987 έως και το 1991 πραγματοποίησε την «Ιερά Πορεία Αγάπης, Ειρήνης και Ενότητας» σε όλες τις κατά τόπους αυτοκέφαλες ορθόδοξες Εκκλησίες και στα πρεσβυγενή και νεώτερα Πατριαρχία. Τα δε γραπτά τεκμήρια της ιστορικής εκείνης τετραετούς «Ιεράς Πορείας Δημητρίου του Α΄» κατέγραψε, σχολίασε και εξέδωσε ο δόκιμος και λίαν επιμελής καθ' όλα συγγραφέυς», Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μελίτων στο όντως «Μνημειώδες τρίτομο έργο» του, υπό τον τίτλο: «Ιερά Πορεία Αγάπης, Ειρήνης και Ενότητας» (2012), το οποίο είχαμε την ιδιαίτερη τιμή και ευλογία να βιβλιοπαρουσιάσουμε.

Ο Μητροπολίτης Φιλαδελφείας αναφερόμενος με υϊκή αγάπη στο πρόσωπο του Πατριάρχου Δημητρίου γράφει: «όσον δυσβάστακτος και εάν ήτο η Πατριαρχία του, όσους σκοπέλους και αν συνήντησε, τυγχάνει σήμερα πάσιν αποδεκτόν ότι, και μόνον δια το πράον και φιλάγαθον αυτής, απεδείχθη λίαν επιτυχής και δημιουργική, επ' αγαθώ της Ορθόδοξου ημών Εκκλησίας, εις τα πνευματικά ταμεία

της οποίας ο μακαριστός ποιμενάρχης κατέθεσε το ταπεινόν φρόνημά του και το πνεύμα της συνεργασίας και συνδιαλλαγής, δικαιολογήσας πλήρως την αναφορά ουχί μόνον της προς τον κόσμον Ιεράς πορείας, αλλά και σύνολης της ζωής του, ως βίου αγάπης, ειρήνης και ενότητας... Εις εκάστην σκέψιν του εκτός Βασιλευούσης ηλέκτριζε τον λαόν δια της σεμνής και ταπεινής παρουσίας του και της πατριαρχικής χάριτος, ης αγωγός εγένετο, ζων ασκητικώς, λιτώ, προσευχητικώς. Όσοι εκ του σύνεγγυς εγνωρίσαμεν την πολιτείαν του επιβεβαιούμεν ότι ήτο εις σθεναρός αγωνιστής του πνεύματος και υπόμνησις αρετής».

Συγκλονίζεται κάθε ανθρώπινη ύπαρξη όταν αναλογίζεται την ιδιαίτερα ευλογία που επεφύλαξε ο Πανάγαθος Θεός και η Υπεραγία Θεοτόκος στον ταπεινό και μαρτυρικό Πατριάρχη Δημήτριο να ανεύρει τα αναγκαία χρήματα και να θεμελιώσει (21 Μαΐου 1987) και εγκαινιάσει τον νέο Πατριαρχικό οίκο του Φαναρίου (17 Δεκεμβρίου 1989), ύστερα από 48 έτη απ' εκείνον τον «μαύρο Σεπτέμβριο» του 1941, όταν ο παλαιός πατριαρχικός οίκος παρεδόθη στις φλόγες της πύρινης λαίλαπας. Ήταν Νοέμβριος του 1987, όταν ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος πραγματοποιούσε την ιστορική εκείνη επίσκεψή του στην Αθήνα, στο πλαίσιο της «Ιεράς Πορείας» του και στη θυγατέρα Εκκλησία της Ελλάδος. Οι Αγιορείτες πατέρες είχαν μεταφέρει στον Μητροπολιτικό ναό των Αθηνών την ιστορική, εφέστια και θαυματουργή εικόνα του «Άξιον Εστί». Το αίτημα της ψυχής του Πατριάρχου Δημητρίου ήταν ένα: Να επευλογήσει η Υπεραγία Θεοτόκος τον δυσχερή αγώνα του προκειμένου να βρεθούν τα αναγκαία χρήματα και να ανεγερθεί ο νέος Πατριαρχικός Οίκος. Προσεκύνησε θεοπειθώς και βαθυσεβάστως την εικόνα της και η Παναγία έστειλε τον αείμνηστο φιλογενή και φιλόχριστο Παναγιώτη Αγγελόπουλο, ο οποίος ανέλαβε την όλη δαπάνη της ανεγέρσεως του περικαλλεστάτου νέου Πατριαρχικού οίκου.

Ο Παναγιωσκέπαστος και Θεοτοκοφρούρητος Πατριάρχης Δημήτριος, ο οποίος εγεννήθη την 8^η Σεπτεμβρίου του 1914, κατά την εόρτιο ημέρα του Γενεσίου της Θεοτόκου, σε όλη τη ζωή του βίωνε την «επίσκεψη της θεομητορικής χάριτος» που επλήρωνε το «οστράκινο σκεύος» της ψυχής του. Και τότε πάλι η θεομητορική χάρη «επεσκίασε» την αγαθή ύπαρξή του και ως «Γοργοϋπήκοος συναντιλήπτωρ» η Δέσποινα και παντοβασίλισσα του Αγίου Όρους εχαροποίησε «προς το συμφέρον της αιτήσεως» την αγαπώσα καρδιά του ταπεινού Δημητρίου, τον οποίο αξίωσε να παραδώσει τον «νεόδμητο Πατριαρχικό οίκο» στη Μεγάλη του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδα Εκκλησία και το ευσεβές Γένος μας.

Ο κατά πνεύμα ηγαπημένος υιός του Πατριάρχου Δημητρίου, Σεβ. Μητροπολίτης Σεβαστείας κ. Δημήτριος στο τελευταίο πόνημά του, το οποίο αποτελεί «δώρημα και κατάθεση ψυχής» του αφοσιωμένου υιού προς τον λατρευτό πνευματικό του πατέρα και ευεργέτη, υπό τον τίτλο: «Ο Πατριάρχης Δημήτριος εν Μνήμη» (2013), αναφερόμενος στην «αξιομίμητη και όντως αξιοθαύμαστη ταπεινοφροσύνη» του εν νήψει μονίμως διαβιούντος Πατριάρχου Δημητρίου, γράφει: «Δεν θα το διατύπωνα

αυτό έτσι, εάν ο Πατριάρχης Δημήτριος δεν κατείχε το ύπατο της Εκκλησίας αξίωμα. Διότι, όσο δυσχερές και αν είναι, δεν είναι ανέφικτο να συναντήσει κανείς μεταξύ των απλών ανθρώπων λαμπρούς χαρακτήρας, αυτούς, άλλωστε, μακαρίζει και ο Θεός. Είναι όμως σχεδόν ανέφικτο να διακρίνει κανείς την λάμψη αυτή στον έσω άνθρωπο αυτών που κατέχουν υψηλά αξιώματα, τα οποία δυστυχώς συμβάλλουν πολλές φορές, ώστε να έλθη γρήγορα στην επιφάνεια ο ρύπος της ψυχής. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος διετήρησε μέχρι τέλους τον ίδιο ανθρώπινο χαρακτήρα, αυτόν που διέθετε σε όλη την προτέρα ζωή του.

Την ζωή του την κοσμούσαν η βαθειά πίστις και ευθύς μετά η ανεξικακία και η σεμνότης, η διάκρισις και η σύνεσις, η γνήσια ευγένεια και η προσήκουσα σοβαρότης, η ευσπλαχνία και η συγχωρητικότης του. Όλες δε αυτές οι ψυχικές αρετές με τα παρακλάδια τους, συνέθεταν την ταπείνωσί του και την ανεξάντλητη αγάπη του...

Ήταν, τέλος, άνθρωπος ελέους και αγάπης διαρκούς ο Πατριάρχης Δημήτριος. Εύσπλαχνος και συγχωρητικός. Αμέτρητες φορές ζήσαμε και νοιώσαμε την ευσπλαχνία του και την αγάπη του, αλλά και την βαθειά πικρία του οσάκις αντιμετώπιζε ή διαισθανόταν στους άλλους έλλειψη αγάπης και ανοχής. Χαρακτηριστική και αξέχαστη παραμένει η έκφρασις του προσώπου του και η απλή κίνησις της κεφαλής του, που ήταν και η μοναδική αντίδρασις του έναντι της όποιας ασπλαχνίας.

Λιτή και περιεκτική... Ας μου επιτραπή δε να πω, ότι θαρρείς και το είχε τάμα να λυπείται και όχι να λυπή...».

Ο Πρωτόθρονος Πατριάρχης Δημήτριος, ο Πατριάρχης της «αυτολύπης», όπως θα έγραφε και ο Μητροπολίτης Σεβαστείας Δημήτριος, υπήρξε μεν το «οστράκινον σκεύος», κατά τα ανθρώπινα, εγκόσμια και χοϊκά κριτήρια, αλλά συνάμα και το «Ιερόν σκεύος» της Θείας Χάριτος, η οποία «θεραπεύει τα ασθενή και αναπληροί τα ελλείποντα». Έτσι κατέστη Μέγας και κραταιός, κατά Θεόν. Οικείος δε και ευσυμπαθής στους ανθρώπους.

Σωτήριοιόν έτος 2016. Παρήλθαν 25 έτη από τη κοίμησή του. Τιμούμε υικώς, βαθυσεβάστως και ανυποκρίτως την εικοσιπενταετή επέτειο Μνημοσύνης προς το πάντιμο πρόσωπο αυτού και η παρούσα γραφίδα αποτελεί το εμπνευσμένο μέσο της δοξολογικής ευγνωμοσύνης προς τον Θεό διότι εχάρισε στον λαό του, Πατριάρχη χριστομιμητού ταπεινώσεως και χριστοπηγάζουσας αγάπης. Ο Πατριάρχης Δημήτριος όντως υπήρξε «έμψυχος και ζώσα εικόνα Χριστού».

Και τώρα ας «μπολιάσει» την καρδιά και τη μνήμη και τα «μύχια της υπάρξεώς» μας, η θεόπνευστη γραφή του φιλόμουσου και μουσοστεφούς Μητροπολίτου Πέργης Ευαγγέλου (Γαλάνη), ο οποίος στο ενήδονο πόνημά του: «Εκ Φαναρίου Β΄» γράφει ή μάλλον διακονεί «λόγω χαρισματικώ» την «αεί ζώσα μνημοσύνη

Δημητρίου του Α΄», υπό τον τίτλο: «Αγαθωσύνη και Ανταπόδομα», ως ακολούθως: «Οι Πατριάρχες είναι η φωνή του θρόνου τους. Και η πνοή του θρόνου τους. Και έμπρακτα και μεταφορικά. Ο Πατριάρχης Δημήτριος ήταν η εννοηματική έκφραση της σιωπής του θρόνου. Και η επαλήθευση της μεγάλης δοκιμασίας» του. Σπάνιο προτέρημα, που αποτυπύμενο και στη μορφή, γίνεται έκφραση λαλίστατη. Είδος ετέρου λόγου. Εικόνα ικανή να προκαλέσει και δέος και πάθος. Ειδικά δε όταν πρόκειται για Πατριάρχη πολίτη. Για Οικουμενικό Πατριάρχη Ρωμικό.

Δεκαεννιά χρόνια ο Δημήτριος εξέφραζε με τη μορφή και τη σιωπή του το πάθος του θρόνου. Την αποτύπωση του «φαναρίου». Όποια ώρα και αν τον εκοίταζες, έβλεπες στην όψη του το πεπρωμένο. Άκουες το «γεννηθήτω το θέλημά Σου». Με τέτοιο τρόπο αυλάκωνε κι η αγαθωσύνη το πρόσωπό του, λες κι ήθελε να τον βοηθήσει ν' αποκρύψει κάτι που του εμπιστεύτηκε ο Αγαθοπάροχος και που δε θα έπρεπε να το εκστομίσει πριν από τον ορισμό εκείνου...

Τον ζήσαμε τον αοίδιμο Πατριάρχη Δημήτριο. Γεύτηκε ιερόπρεπα το επίταγμα της προνοίας του Θεού. Και διέθεσε στο θρόνο το αντήχημα της αγαθοποιού του ενδοστρεφείας. Η φωνή της συνειδήσεώς του τον κατεύθυνε ίσως σε στιγμές λιποφθογγείας. Όχι όμως και λιποψυχίας. Οι Πατριάρχες έχουν δοκιμάσει επανειλημμένα το αγίασμα της Ζωοδόχου Πηγής. Και το μονοπάτι της.

Ο Δημήτριος μπροστά στην άβυσσο του Χρέους στάθηκε κραταιός. Και είχε «λόγον γνώσεως». Είχε και σθένος μεταδόσεως της χάριτος. Άλλωστε «των θεοδούλων εστί το μεταδούναι». Ως χαριστήριος, ταυτίστηκε με την ιστορία του θρόνου του και του οίκου του. Και ως αγαθοποιός, πρόσφερε «αργύριον δόκιμον τη γη». Απαθανάτιστηκε «τη του πνεύματος χάριτι». Και «κατέστη μεθ' ημών πάσας τας ημέρας».

Παρά ταύτα, παραμένει μυστηριακώς ανεξιχνίαστο το «υπερνοούμενον» εκείνο το της χαρμολύπης βλέμμα του «εν μακάροις μάκαρος» Πατριάρχου Δημητρίου, όταν ίστατο επί του Πατριαρχικού θρόνου, χοροστατών «εν άκρα σιωπή» και ενδεδυμένος τον μέλανα πατριαρχικό μανδύα. Εκείνο το εμβαθές βλέμμα παραμένει και στους επιγενομένους ανεξάλειπτο στην καρδιά και τη μνήμη μας. Είναι όντως το βλέμμα των νηπτικώς και αγιοπνευματικώς «σιγή δεομένων»...